

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv szerkesztő-bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Félévre — — 6 korona.
Egész évre 12 korona. Negyedévre 3 korona.

Megjelenik
minden vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, IV. Egyetem-utca 4. sz.

Madárvédelem.

Irta: *bonyei László Béla* csendőrhadnagy oktatótiszt.

A külföldön utazónak mindenesetre feltűnhetett, hogy a városok ligeteiben, nyilvános és magánkertjeiben és falvak közelében nemcsak verébseregek fülsiketítő lár-máját hallja, hanem az éneklő madarak ezre dicséri bájos danájával a Teremtőt.

Az ilyen hangversenyhez kevésbé szokott ember el-büvölve hallgat. A leganyagiasabb gondolkodású lélkéről is lemálik a kéreg és érző ember lesz. Hangulatok, dalok támadnak a lélekben, mintegy visszbangul az éneklő madarak dicsbimuszára.

Ezen benyomás elől nem lehet menekülni. Az élet gondoljai folytán eltompult, a szenvedélyek által vezetett embert csodás érzés járja át. Nem ismer magára.

Hát két ember lakozik benne? Egyik, a melyik küzd a létért, durva és kiméretlen, a másik, mely érzeni is tud?

Sőt észrevétlenül megnedvesednek pillái. Legszívese-ben zokogna és belesirná fájdalmát a madárdalos levegőbe.

Miért? Mi baja van? Mit akar siratni? Hiszen min-den a kedve szerint megy, sikerei megvannak, sőt a mi fogalmaink szerint talán boldognak is mondható.

Siratja a lelki nyugalmát; azt a dalt, melyet lelke zenélt valamikor. Siratja azokat az ideálokat, melyek elröppentek, eltűntek az élet mindent elpusztító forgata-gában.

Magasabb, eszményibb célok, érzések szolgálatára van az emberi lélek teremtve, de az élet durva keze-vel megnyesi a szellem szárnyait és ráparancsol: «A földön maradj!»

Mleinte vágyik a magasban járó felbők után, később még lelkével is a röghöz tapad.

Nemcsak a fájdalom könnyüi ezek. Hirtelen érzi, hogy az őt lenyűgözve tartó varázs enged, érzi szárnyai bontakozását, elszakad a rögtől és versenyt szállva a mezei pacstirtával, annak örömdalát folytatja.

A lélek megindulását csakhamar a gondolkodás váltja fel. Egy önkéntelen kérdést tesz fel magának: «Hogyan lehet, hogy ez engem így megindít, mikor nem elő-ször hallom ezeket a bájos hangokat?»

Nem sokára erre is választ kap.

Zörög a bokor, mozog a fű. Alig pár lépésnyire tőle a rigó ugrál, odább egy pinty, aztán más éneklők egész raja, mintha ő ott sem volna.

«Hát nem félték tőlem? — kérdi — én vagyok az em-ber, a ti ellenségtek!»

A mezők és erdők dalosait ez nem zavarja. Tovább ugrálnak és szedik össze a rovarokat, mintha azt mon-dának: «Az ember jó barátunk, tőle nincs okunk félni». És tényleg egy bokorba tekintve látja, hogy egy füle-müle mesterséges fészekodu párkányáról ballatja csattogó dalát, odább egy csiz család fogyasztja el a csizapó által hozott jól hizott hernyót. Amott meg itatót és fődött téli etetőt talál.

Egyszerre gyermekszivaj hallatszik. Már bosszankodni kezd, hogy most megszűnik a madárdal. A gyermeki öröm tagolatlan hangjait hallja s egy kis gyermeket lát rigók, pintyek, sármányok társaságában, a mint azokat eteti. Anyja adja oda a kiflidarabokat, a mit ez a kis jószág a madaraknak szór. Azok pedig nem zavartatva magukat a zajos öröm által, vigan csipkedik fel az ételt, énekükkel köszönve meg azt az adományozónak.

A gyermek arca sugárzik az örömtől. Nem bántja egyiket sem, pedig oly közel vannak, hogy könnyen elfoghatná őket.

Itt szeretik a madarat.

A szemléelő arca elkomorul. Lelki szemei előtt egy másik kép jelenik meg.

Kis madárkát lát porázra kötve, a mint kétségbe-esetten menekülni próbál, követve a mezitlábás gyer-mekek egész rajától.

Aztán magas fa tetején kapaszkodó gyerkőcz jelenik meg, a mint a szép pettyes tojásokat keblébe gyűjti, hogy az alatt várakozó gyerekhadnak játékszer legyen, nem törődve az anyamadar fájdalmas csiripelésével.

Képzletében poros országoton balad, követve a felhő-nyi verébesapat idegsértő bangzür-zavarától.

Erdőbe ér. Megszólal egy-két kakuk, nébány rigó és pár apróbb zenészmadarca, de mi az ehhez a pompás szimfóniához képest?

Változik a kép és kis dörrenésre tekint fel. Egy ser-dülő kamuz még füstölgő Flóbert-puskával szalad a porban fetregő pintyöke véres testéhez. Párja csipogva

STOWASSER JÁNOS osas ári és királyi udvari esállító, a cs. és kir. koses hadsereg, a m. kir. honvédség, valamint a m. kir. csendőrség szerződött szállítója és a Ludovika Akadémia háni hangszerkészítője, az Ocskai és a szabodalmazotti Rákóczi táregató feltalálója Budapest, Lánchíd-utca 5. Gyár: Öntőház-utca 2. Ajánlja saját gyárában készült összes vonós és fuvó hangszereit és alkészleteket. Harmonikák erős el-pusztíthatatlan hangokkal. Az összes hangszerek javítása olesón eszközöltetnek. Arjegyzék minden hang-szerrel külön küldetik. **Magyarország legnagyobb vonós és fuvós hangszerek gyára.** 6

siratja a közeli bokorban. Gondolatban kinyújtja kezét, hogy legalább ezt megvédje, de nemsokára ez is a többi vadászsákmány közé kerül.

Odább egy tarka harkály buzgó munkáját szemléli. Egyszerre süvölt egy kő és a kis madár szétroncsolt teteme lábai elé hull. Indiáni ordítással rohan oda egy sereg gyermek és összeverekedik a tetem birtoka fölött. Végre egy csuszival felfegyverkezett siheder, mint jogos zsákmányát a többitől elveszi.

Hideg tél van. Mindent fehérv hólepel borít. Az elmenő fülebe bágyadt csipogás jut. Pipiskét lát ott. Odább egyet megfagyva talál a hóban. Felemeli és leheletével ébreszteni próbálja. Késő. Szegény kis madár, csupa csont és bőr, inkább éhen halt mint megfagyott.

Csak a szemtelen verebet találja mindenütt elszaporodva. Az éneklő madarak mostoha gyermekeknek látszanak, pedig ők az emberiség jöltevei.

Szegyenérzet fogja el. Hát mi annyira el vagyunk maradva, hogy ilyen vandáli pusztításra képesek vagyunk? Már az is sajnálatos dolog, hogy ezeknek a fáradhatatlan munkatársainknak basznát nem tudjuk belátni és méltányolni, hogy ha már a kultura fejlődésével, erdők, ligetek irtásával, modern erdőkezeléssel, mocsarak kiszáritásával amugy is sok vált hontalanná és oly sok ádáz ellenségük van, legalább mi ne pusztítanók őket.

Ha pedig már mindenképen lövöldözni akar az a siheder, pusztítsa az éneklő, rovarévo madarak ellenségeit, akkor kielégítheti a vadászszenvedélyét és még hasznos dolgot is tesz.

Hála a folyton szaporodó madár- és állatvédő-egyesületek megfeszített munkájának, a madárpusztítás, bár még igen lassan, de már kezd a védelemnek és tenyésztésnek helyet adni, bár a teljes megváltozás csak a lelkiület szelidülésével várható.

Sokan lesznek, a kik ellenvetik, hogy külföldön is vannak madárpusztítók.

Természetes, hogy Olaszországot nem hozom fel példának, de Ausztria és Németországban például a madárvédelem terén máris jóval messzebb vannak mint mi.

Hogy mit jelent a rovar a fáu, igen jól tudják a gazdák. Daczára, hogy a mezőrendőrségről szóló 1894. évi XII. tcz. 50. §. követelte hernyóirtásnak legjobb tehetsége szerint megfelel, mégis mily sok kárt tesz az az észrevétlenül ott maradt milliónyi petéből kikelő hernyó. Ezek oly aprók, hogy emberi szem alig fedezheti fel őket, de a madarak ágról-ágra ugrálva, fáradhatatlanul csipegetik fel és pusztítják e kártevő férgeket.

Mily más képet nyújtottak volna 1908. év nyarán a Lippától Buziásfürdőig terjedő erdőségek, ha elég madár segített volna pusztítani a fekete hernyót, mely ott megszámlálhatatlan mennyiségben lepte el az erdőt, nem hagyva meg a fákból mást, mint az ágakat és a levelek vastagabb kocsányait. Siralom volt nézni, hogy mint pusztulnak el egész erdőrések.

Később a legsűrűbb hóesésnél sűrűbben szállták körül az arra járó a fehér pillangók. Hát ezeknek mennyi ivadéuk lehetett?

Hogy mennyi rovar pusztitanak el az éneklő madarak, arról sok statisztika van. Milliárlokra megy a csak egy család által évente elfogyasztott férgek száma.

Megérdemlik tehát, hogy ne bántsuk őket, sőt azt a csekély fáradságot és kiadást is, melyet tenyésztésükkel megtelepítésükkel és télen esetleg táplálásukkal rájuk fordítunk, azt is busás kamatokkal viszonozzák.

Éneklő madaraink részben szabadon fészkelők, részben oduba rakják fészkeiket.

A szabadon fészkelők hontalanná váltak a bokros részek irtásával. Szükséges tehát, hogy mesterségesen szerezünk nekik fészkelő-helyeket.

Minden ház körül van kerítés. Nem lehetne-e azt élő sövényből készíteni? Fagyal, som, orgona stb. igen sűrű, áthatlan kerítést szolgáltat és a mellett a legjobb fészkelő hely kis énekeseinknek. A hol pedig palánk kerítés van, ott is még elfér az amugy is beárnyékolt, tehát kevésbé termő részeken egy sor bokor ültetése.

Helytelen gazdálkodás ezt megmunkálni, mert az ott termettek értéke nem ér fel az esetleg ott fészket vert madarak hasznával.

Gyümölcsösök közelében bokrokat ültetni igen ültős, mert sok rovarpusztító madárnak ad lakóhelyet.

A meglévő bokrok nem mindig alkalmasak fészkelésre. Tulsűrű bokrok, dus ágképződéssel kevés helyet nyújtanak a fészkeléshez. Előnyös ezen ritkítással segitenünk, a mennyiben a toldus elágazásokat oly módon nyessük vissza, hogy 3—4 águ villás fészkek helyekké váljanak. A hol viszont kevés az ág, ott egyes odakötözött ágdarabokkal mesterséges fészkek helyet csinálhatunk. Ritkább bokrokat visszanyeséssel is kényszeríthetünk sűrűbb ághajtásra.

A bokrok alól a száraz falevelet elsöpörni nem jó, mert a madár szereti az almot.

Különösen száraz helyen, hol közelben, patak nincs, gondoskodni kell ivóvizről is.

Egy lefektetett hasábfu gömbölyű felébe néhány, 15—20 cm. átmérőjű és 3—5 cm. mély menedékes lyukat vájva, igen jól megfelel a célnak. Hogy a vizet a fa fel ne szívja, a lyukat czeментtel tapasztjuk be. (Végo köv.)

ÉRDEKES NYOMOZÁSOK.

A lágymányosi rablógyilkosság.

Ivta: Máthé Miklós törzsrörmester.

Nem lehet mondani, hogy ez az eset, a melyet olvasóink a napilapok nyomán részben már ismernek, valami számottevő volna Budapest székesfőváros bűnkrónikájában.

A fővárosban és környékén gyakran fordulnak elő hasonló esetek. Érdeklőseget csupán az a titokzatosság

A legjobb órák, ⁴⁷

legszolidabb ékszerek, egyszerűtől a legdrágábig, ugy készpénz, mint részletfizetésre 10 évi jótállás mellett kaphatók

BRAUSWETTER JÁNOS

művésznél Szegeden.
Javitások 5 évi jótállás mellett. ArJegyzék ingyen!

adott ennek a bűncelekménynek, a melybe a nyomozás első stádiumában az egész esemény burkolódzott s a melyről úgy látszott, hogy nagyon is meg fogja nehezíteni a hasonló esetekben majdnem mindig sikeresen működő fővárosi detektívek eredményes nyomozását. Végeredményében azonban ennél az esetenél is beigazolódtott, mint azt a tapasztalat sok más hasonló esetenél mutatta, hogy alig van bűncelekmény, bármilyen titokzatos körülmények között történjék is az, hogy arról valaki ne tudna. Csakhogy éppen azt a «valakit» nehéz megtalálni.

Itt is éppen ez volt nehéz. Mert daczára a fővárosban és környékén általánosan ismert ama körülménynek, hogy mindenki, a ki a fővárosban és környékén előforduló bűncelekményekről tud, a rendőrségnél valómást tehet a nélkül, hogy a neve, ha nem akarja, nyilvánosságra kerülne; s daczára annak, hogy a napilapok útján már 24 óra alatt minden újságolvasó ember — és ki nem olvas a fővárosban újságot? — tudomást szerezhetett erről a rablógyilkosságról, mégis 9—10 nap elmúlt a nélkül, hogy ez a «valaki» jelentkezett volna.

Végre azonban mégis meggondolta magát és ha nem is tudta megmondani, hogy ki volt a tettes, de olyan adatokat szolgáltatott a fővárosi rendőrség által értesített budafoki őrsparancsnokság nyomozó járőrének, hogy annak alapján a tettesek kézrekerültek.

Egyébként maga az eset a következő:

Folyó évi október hó 20-án reggel egy a Budapest-lágymányosi részen lakó iskolásfiú a Verpeléti-ut és a Dohánygyár-utca között elterülő mezőségen tűzifát szedett. E közben egyik körakás mellett egy gyufásdobozt és egy irónt pillantott meg. A mint ezekért lenyúlt, akkor vette észre, hogy a körakás alól meztelen emberlábak nyulnak ki, másik felől pedig kilátszott a meggyilkoltnak a fejébubja.

A fiú azonnal a közelben dolgozó emberekhez sietett és közölte velök, hogy mit talált. Majd ezek biztatása folytán a legközelebbi rendőrszemhez ment s annak is tudomására adta észleleteit.

A rendőr meggyőződén a fiú állításának valódiságáról, nyomban a főkapatányságra telefonozott, a honnan a detektív főnök hamarosan nagy apparátussal vonult ki a helyszínére és megkezdte a nyomozást.

Ekkorára már, mint az hasonló esetekben történni szokott, ha lakott helyek közelében fordul elő valamely bűneset, a kíváncsiak egész csoportja vette körül a hullát. Sőt véletlenül maga a meggyilkolt egyén felesége is ott volt a báméskodók között. Ennek a bemondásával aztán sikerült megállapítani, hogy a meggyilkolt egyén Pásztor Gábor gyurói születésű 35 éves, budafoki lakos, napszámos.

Ugyancsak az asszony és sógora bemondásával megállapított az is, hogy néhai Pásztor Gábor előző este kilenc óra tájban vált el a feleségétől, a ki sógoránál a Fehérvári-út egyik házában maradt éjszakára. Pásztor kissé ittas volt s e miatt összeszólalkozva a feleségével, haragjában nem hallgatott annak marasztaló szavaira, hanem otthagya s elindult hazafelé Budafokra.

Ittas ember nem tud elmenni az utjába eső kocsmába a nélkül, hogy oda be ne menne. Ezen az alapon indult meg a további nyomozás s tényleg bebizonyult, hogy Pásztor is, a helyett, hogy mint feleségének mondta, hazament volna, betért az utbaeső Kuhn-

féle kocsmába, pár deczi bort kért s annak fogyasztása közben ott el is aludt.

Körülbelül éji félegy óráig időzött így a helyiségben s ekkor felébredve, eltávozott. Ittassága nagyobb fokú volt, mert mint a kocsmáros és neje állították, az elalvása előtt kifizetett bort felébredése után újból ki akarta fizetni s nekik kellett felvilágosítani tévedéséről. Ugyanezek vallották azt is, hogy Pászturnál nagyobb mennyiségű ezüstpénzt — koronásokat és ótkoronásokat — láttak. Hogy ezután mi történt Pásztorral, merre, hova ment s kikkel találkozott, erről sem a kocsmáros sem mások nem tudtak akkor felvilágosítást adni.

Már a nyomozás első stádiumában akadtak emberek, a kik az említett éjjel látni vélték az említett tájékon gyanus embereket, egyik egyféle, másik másféleképen adta elő a találkozást az általa gyanúsítottakkal. Egyik szerint az árokban feküdt, másik szerint a kezét mosta az uton talált vízben, harmadik szerint hivatott füttyjeleket adott, majd ismét másik kora reggel a pálinkamerésben látta, sőt azt is észlelte, hogy a keze véres volt és véres ezüst pénzzel fizetett.

A többi között egy, — a mint végül kiderült, éppen az egyik tettes — Szabó József gabonamunkás a személyleírását is meguevezte az általa gyanúsítottnak, azt állítván róla, hogy szélesvállu, hatalmas, magastermetű, munkáskülsejű fiatal ember volt az illető és a dohánygyár irányába látta szaladni.

Mindezekben felül az áldozat mellett találtak egy darab újságpapírost, a mely a «Nagybánya és Vidéke» című lap szeptember 25-iki számából való volt; az áldozat fejében, a koponyacsontba beszorulva pedig egy képen-géjű dugóhuzós zsebkést találtak, a melyről Pászturné azt állította, hogy nem az uráé volt. Ugyancsak a hulla mellett találtak egy jegyzékönyvecskét is, a melynek egyik-másik lapján véres ujjnyomok voltak.

A fentebbiek szerint tehát volt nyom és adat elég, sőt éppen az volt a baj, hogy sok is volt s egymástól majdnem mind eltérő. De legrosszabb adat volt a Szabó József által bemondott személyleírás, mert ezzel nemcsak magáról terelte el a figyelmet, hanem mindazokról is, a kik az eset idejében a fentebb említett kocsmában voltak.

Már a nyomozás első stádiumában kihozták a helyszínre a budapesti rendőrség Golda nevű rendőrkutyáját is abban a reményben, hogy ezzel hamarabb nyomra tudnak jutni, de ennek se lett semmiféle eredménye. Lehetséges ugyan, hogy más, kevésbbé járt helyen eredményesebben tudott volna a kutya működni, de mert itt, mint már fentebb is említém, akkorára a kíváncsiak százai fordultak meg, hiába szagoltatták meg vele ismételten az áldozat fejéből kihuzott bicskát és szimatolta a hulla körül talált nyomokat is, csak rövid távolságra tudott e szimaton elmenni s addig is ismételten és határozatlanul meg-megállott, úgy hogy szinte észrevehető volt rajta a felvett nyom iránti bizonytalanság.

Nem akarom kétségbe vonni a jeles állat képzettségét, de viselkedéséből következtetve annyira bizonyos, hogy az úgynevezett és a Csendőrségi Lapok hasábjain is sokszor emlegetett kiváló képzettségű rendőrkutyák is csak olyan helyeken tudnak eredményt felmutatni, a hol csak nagyon kevés ember jár, vagy a keresettekön kívül más egyáltalán nem jár s talán még ott, a hova a cselekmény véghezvitele után nyomban odakerülhet s még friss szimatot véve, friss nyomokon

Ha fáj a feje ⁷ ne tétovázzék, hanem használjon azonnal **Beretvás-pastillát**

mely 10 perc alatt a legmakacsabb migraint és fejfájást elmulasztja. — Ára K 1.20. — Kapható minden gyógytárban. Készíti Beretvás Tamás gyógyszerész Kispessten. Orvosok által ajánlva. Három dobozról ingy. postai szállítással.

haladhat tovább. Az a nagy biztosság tebát, a mit a rendőröktyúk képességéhez és tehetségéhez fűznek, úgy látszik, még kissé korai s csupán a gazdáik által 50—60 lépésre szándékosan elhagyott egyes jólismert tárgyak (bot, dobányzaeszkó, zsebkendő stb.) felkeresésében és előbozálásában nyilvánul meg.

Szóval folyt a nyomozás kutyával és a nélkül vagy kilencz napig, de eredmény nem volt semmi. Ugyanilyen eredménytelen volt addig az ideig a budafoki őrsparancsnokság járőreinek nyomozása is, pedig Bacsa őrmester és alárendeltjei mindent elkövettek, hogy a tettest kideríthessék. Kölcsönös lévén a nyomozásoknál egymásnak való segédkezes, még szolgálaton kívül is pühatoltak az ügyben, csakhogy megkönnyítbessék a fővárosi rendőrség munkáját.

A sok utánajárásnak végül mégis meglelt az eredménye, a mennyiben október hó 27-én egy budafoki fuvaros besugta a Bacsa István őrmester és Laczikó Péter csendőrből állott járőrnek, hogy egyik kocsisa, a ki a gyilkosság éjjelén a budafoki uton ment kocsival, egy tót munkással találkozott, a ki feltűnt előtte, hogy lehajtott fejvel, sirva bandukol Budafok felé. Mikor pedig megszólította, hogy mi baja van, olyanforma feleletet adott, hogy megütött vagy fejbeütött valakit s azt hiszi, hogy talán fel se kel többé.

Erre az értesülésre a kocsist hamarosan előkerítették. Ez megerősítette a gazdája által mondottakat s hozzátette, hogy az említett tót legényt jól ismeri, tudja, hogy Lajosnak hívják s hogy tordasi illetőségű, csak a vezetéknevét nem tudja, Tordason azonban úgy tudja, hogy mint büntetett előéletű, csavargó természetű embert bizonyára ismerik s felvilágosítást adhatnak róla.

A járőr erre Tordásra utazott s ott az előjáráságtól tényleg megtudta, hogy a keresett egyént Sztyehlik Lajosnak hívják, kisebb lopásokért már büntetve is volt, ezidőszert azonban nem otthon, hanem vagy Martonvásáron vagy Érden lakó rokonainál tartózkodlik, sőt az is lebetesges, hogy mint rendesen, a fővárosban csavarog.

A járőr erre Martonvásáron kereste Sztyehliket, mikor pedig ott nem találta, Érde ment s itt éjnek idején, a nővérénél meg is találták nevezettet éppen akkor, midőn öltözködött, hogy tovább menjen.

A járőr láttára meghökkent a legény. Midőn pedig Bacsa őrmester tudtára adta, hogy a lágymányosi gyilkosság ügyében keresik és pedig azon az alapon, a mit a budafoki kocsisal beszélt október 20-án hajnalban, mindjárt beismerte, hogy a gyilkoságnak és rablásnak ő is részese. Társát névleg megnevezni nem tudta, csak annyit mondott róla, hogy jól ismeri, a Kahn-féle korcsma közelében egy általa is ismert házban lakik és legfeljebb oda tudja kalauzolni a járort.

Bacsa őrmester további felszólítására előadta azt a ruhát is, a melyben a gyilkosság idejében volt, a melyeken akkorára már annyi változás történt, hogy az inget a nővere kimosta.

Az így előkerült tettest aztán a bűnjelekkel Budafokra hozta a járőr, a hol kikérdezésekor a rablógyilkosság történetét a következőkép adta elő:

Október 19-én éjjel a Kahn-féle korcsmában elitta a pénzét, majd eladta az óráját hét koronáért s abból megvacsorázott, a megmaradt pénzt pedig elkártyázta, így aztán csak kibiczelgetett tovább annál az asztalnál, a hol Szabó József és két társa kártyázott.

E közben jött a korcsmába Pásztor Gábor s egy pohár bort kért és annak fogyasztása közben elaludt, majd úgy éjfél tájban felkelt és eltávozott.

Szabó már a borért való fizetéskor megfigyelhette,

hogy Pásztornál jócskán van pénz, mert aligbogy elment odasugott neki, hogy jó lenne az öreget kifosztani, sok ezüst pénzt látott nála s jutna belőle mind a kettőjüknek, úgy sines egyiköknek se. Ha nem adja szépen, felelte Szabó az ő vonakodására, majd lefektetik, hogy nem kel fel többet.

Csakhamar utána is siettek s a mint a gyilkosság színhelye közelében utólérték, Szabó minden szó nélkül hátulról a nyakába ugrott s fojtogatni kezdte Pásztort, de ez erősebb lévén, maga alá gyürte a kistermetű Szabót. Ennek láttára és Szabó segélykiáltására ő (Sztyehlik) felkapott egy jókora darab terméskövet s hátulról fejbevágta Pásztort úgy, hogy ez eleresztve Szabót, a töltés oldalán legurult a rétre. Szabó pedig dühösen utána szaladt s elővéve zsebkését, haragjában össze-vissza szurkálta Pásztort s mikor látta, hogy többé már nem mozdul, kikutatta zsebeit, lehozta a cipőjét is, mert azt hitte, hogy annál a 23 koronánál, a mit már előbb a zsebében és a nyakán levő zacskóban talált, több pénz is van nevezetnél és bizonyára a cipőjében tartja azt. Több pénzt azonban nem talált s ebből neki három koronát átadott, a többit pedig magának megtartva minden köszönés nélkül elváltak egymástól s ő Budafok felé, Szabó pedig lakása felé eltávoztak. Valószínűnek tartja, hogy Szabó még mondani akart neki valamit, mert füttentgetett utána annak jelül, hogy jöjjön vissza, de ő rá se hallgatott, csak ment tovább.

A legény eme előadása alapján megállapították aztán, hogy a felbujtó és tulajdonképeni gyilkosnak — mint fentebb is említve van — Szabó József a neve, gabonamunkás és a Febérvári-ut 56. számú házban lakik.

Bacsa őrmester aztán, — mivel Szabó után a további nyomozást úgyis a főváros belterületén kellett volna tovább folytatni — átadta Sztyehliket a már előre értesített detektíveknek a bűnjelekkel együtt.

Itt megjegyzem, hogy Szabó a járőr előtt és később is tagadta, hogy ő lett volna Pásztor Gábor gyilkosa, nem akart a dolgról tudni semmit, azt állítván, hogy még Sztyehliket sem ismeri. Értesülés szerint azonban a detektívek már több bizonyítékot szereztek ellene s beigazolták, hogy az áldozat fejébe szurva talált kés is az övé, sőt a mi legterhelebb, a vele vadházasságban élő Huszár Erzsébet is rávallott, hogy azt a véres inget, a melyben a gyilkosságot elkövette, ő mosta kis másnap s a padláson fel is található. És rávallott még egy villamos kalauz is, a ki a gyilkosság utáni kora reggelen a Febérvári-uton látta Szabót, a mint egy víztócsában mosakodott. Beigazolódott az is, hogy Szabó a gyilkosság után nem ment haza, hanem reggelig csavarogva, itt-ott pálinkázva töltötte az időt s csak már kapunyitás után, reggeli öt-hat óra közben ment haza ittas állapotban.

Szóval, itt is beigazolódott, hogy az a csendőr, a kinek megfelelő személyismerete, összeköttetése van s az ezek révén szerzett adatokat fel tudja használni s e mellett kitarító s a fáradságos nyomozásoktól magát nem kiméli, eredményt mutathat fel bonyolult ügyekben is.

ÁLTALÁNOS ISMERETEK.

A petroleumról.

•A modern technika nagy alkotásai, ozimen érdeemes munkajelent meg közelebb a Franklin Társulat kiadásában megjelenő „Ismeretterjesztő Könyvtár, című vállalat

új köteteként. A munkából, melyet Williams Archibald eredetije után Péter Jenő dolgozott át kiváló gond-
dal, nagy figyelmet fordítva a ma-
gyar viszonyokra is, mutatóul adjuk
itt a petróleumról szóló fejezetet.

Nincs egyetlen terméke a világ-
nak, a mely a modern ipari életben
nagyobb szerepet játszanék a petro-
leumnál. Ha lenyugszik a nap, mil-
liónyi embernek a petroleum fénye
világít; az automobílok, a melyek
vésszes sebességgel száguldanak végig
utainkon, neki köszönik mozgató ere-
jüket; a nagy vasutak sinszálainu tova-
robogó mozdonyok közül akárhány-
nak a petroleum tüze adja meg gi-
gászi erejét és se vége se hossza
azoknak az ipari termékeknek, a me-
lyek a petroleum hőfejtkéességé-
nek köszönik létesülésüket. Mekkora
a száma a világ minden táján mozgó
gépeknek, a melyeknek megszámlál-
hatatlan milliányi mozgó alkatrésztét
a kőolaj keni, hányféle az a gyógy-
szer, a melynek egyik-másik alkotója
a petroleumból származott és akad-e
manapság már olyan oldala rettentő
en komplikált életünknek, a melyik egyik-másik vonatko-
zásában nem érinti a kőolajat vagy annak termékeit?

A kőolajat már az ó-korban is jól ismerték. Herodotos
megemlékszik Zacyntbus csodás naphta-forrásairól, Plinius pedig Agrigentumról tesz említést, mint a hol bősé-
gesen terem égő folyadék. Sok évvel később Marco Polo
írja a bakui naphta-kitörésekről, hogy «e belyen egy
hatalmas szökőkút ontja sugarait, a melyeknek égbe-
lövellő olajmennységéből egyszerre akár száz hajót is
megrakhatnánk. Az étkezéshez ugyan nem használható
ez az olaj, de annál alkalmasabb az elégetésre. A beteg

Razzia-képek. — 1. «Fiatl csavargók.» A razzian összeszedett csapat a dunai ka-
pitányságon vár a gyermekbírótság döntésére és innen kerülnek a Gyermekvédő Liga
vagy valamely patronázs egyesület házaiba.

tevék meggyógyulnak, ha bekenik vele fájó testrészeiket. Messze vidékről vándorol ide a föld népe, hogy felfogja,
mert hozzáfogható nem terem sehol.»

Azóta kiderült, hogy Marco Polonak ez az utolsó
megjegyzése nem helytálló. Ma már tudjuk, hogy a kő-
olaj messze kiterjedő rétegekben eloszlik az egész föld-
kerekségén. Manapság az Egyesült Államokban és a
Kaspi tenger vidékén találjuk a legkiterjedtebb petro-
leum-mezőket, illetve ezekről a helyekről használják a
legnagyobb mennyiséget ipari célokra.

E legnagyobb termővidékeken kívül Khina, Szibéria,
Burmah, Kis-ázsia, Kanada, Mexikó, Peru és
Galiczia földje is bőséges mennyiségeket rejt
magában, a melyeknek feltárásáig azonban még
sok idő telik el, de bizonyos, hogy újabb ku-
tatásoknál egyre újabb olajtartókat találnak
majd a föld mélyében.

Marco Polo idejében messze földről jöttek
az emberek, hogy részesei lehessenek a bakui
csodaszernak. Ma a petroleum keresi fel a sok
ezer mértföldre eső országokat és városokat, a
civilizált világnak minden legkisebb zeg-zugát,
hogy szolgálatjára lehessen az emberiségnek.

Talán némi érdeklődéssel találkozunk, ha
elmondjuk, hogy annak a rengeteg fogyasztá-
nak, a mely évenként millió és millió barrelra
(151.4 l) rúg, miként tesznek eleget a termelők,
hogyon kutatják, finomítják és értékesítik a
kőolajat.

Ezzel összefüggésben elsősorban Amerika és
Oroszország óriási olajmezőire fordítjuk figyel-
münket, a hol a nyersolaj rengeteg területeket
foglal el, hogy készségesen odaadja kincsét a
világnak, ba a mérnök kutató fúrója utat tör
számára a föld színéig.

A petroleum eredetéről már sok vita folyt.
Régebben azt állították, hogy a kőolaj desztill-
láziós termék, amely már a föld keletkezésé-
kor származott; de mostanság már megállapo-

2. «Rapport a tolonczházban.» Munkanélküliek, hajléktalanok. Nagyrészü-
nem bűnös, csak szerencsétlen: a nyomor és a páliuka áldozata.

dottnak tekinthető a vegyészeknek az a véleménye, hogy a petroleum organikus anyag, a mely a távol őskor állati és növényi maradékainak bomlásából ered.

Egy másik fontos kérdés a mely a petroleum életrajzában megírásánál elénk tódul, hogy vajjon ebből az anyagból meghatározott mennyiség áll-e készen a föld gyomrában avagy egyre újabb tömegek készülnek-e a föld mélyén elzárt titkos laboratóriumokban. Ha a petroleum keletkezésének elsőben említett magyarázatát fogadjuk el, akkor azt kellene mondanunk, hogy a föld mélyében hatalmas kőolajraktárak állanak rendelkezésünkre, a melyeknek kiürítése után vége szakad a petroleumforrásoknak.

De a kutatások során bebizonyosodott, hogy a kőolaj minden geológiai formációban megtalálható a siluritól a tertiárig és e kettő közül különösen az elsőben fordul elő, mint a mely kor szorosan összefügg a szénkor karbontermelő rétegeivel.

A petroleumot tartalmazó rétegek keletkezése és bősége különösen bárom körülménytől függ: először oly anyagnak kell jelen lennie, a melynek bomlásából az idők folyamán kőolaj származhatik; azután egy porhanyós rétegre van szükség, a mely a petroleum befogadására alkalmas és végül harmadszor e réteg fölött egy áthatlan földrétegnek kell elterülnie, a mely megakadályozza egyrészt a párolgást, másrészt a víz behatolását. Ha egy ily jól záró kupak fedi a petroleumot, akkor az elzárt rétegben keletkező olajgázok egyre nagyobb nyomásra tesznek szert és ez a gáznyomás, a mely olykor óriási méretekben növekszik, miként később látni fogjuk, igen jó segítője a petroleum után kutató mérnöknek.

A kőolaj-ipar története tulajdonképen csak az 1859-ik évvel veszi kezdetét, a mikor Drake ezredes kutat ásott a pensylvianiai Titus-villeben és a fúrólukban történetesen bőséges mennyiségű nyersolajra bukkant. Ez a forrás ráterelte az élelmes amerikai figyelmét a petroleumra; a következő esztendőben azonban megkezdődött a polgárháború és addig, míg ez a rémes küzdelem hozta meg a várva várt szabadságot, szünetelt minden vállalkozás. De alig hogy véget ért a szabadságharc, olyan erővel indult meg a petroleum-kutatás, hogy ehhez fogható csak a kaliforniai arauyások mozgalma mutat. Szorongó sietséggel vetették magukat a szüzi talajra, rászánták mindenüket a rejtett kincs felkutatására, hogy megszerezzék a legnagyobb küzdelmek árán megszerzett legnagyobb kincset: a pénzt. Voltak, a kik elpusztultak e lázas munkában, de a kik szerencsés helyen fogtak munkához, azoknak fáradságát sokszorosan megtalmozta az elért eredmény.

A sikeres fúrások helyén községek, városok emelkedtek ki a földből, a melyek addig virultak, a míg a petroleumkutak ki nem apadtak, azután pedig kiürültek és elpusztultak. A petroleum-kutatónak a természetrájza ugyanaz, mint az aranyásóé: az örök emberé. A siker pénzsoványra teszi és az összegyűjtött vagyon nem ár nyugalmat, hanem újabb küzdelmes kutatásra serkenti és a befejezett munka helyéről tova üzi új vidékekre, új szerencse után.

Minden esztendőben friss területeket tártak fel, egymást követték Indiana, Kentucky, Missouri, Kalifornia, Texas és Kansas.

1900-ban a petroleum-termelés 57,070.850 burrelt (151.4 l) tett ki, 1901-ben pedig átlag 156.182 barrellal szel fel a földre naponként. Micsoda változás az időknek! A XIX. század elején még szerencsétlenség számba ment, ha kútúrás közben holmi tisztatlanságokra, teszem olajrétegre bukkant a fúró!

Drake ezredes, a ki első fúrása után tudatos megteremtője a petróleumiparnak, a fúrás technikájában is útmutatója lett a későbbi kutatóknak. Pennsylvaniaiban vascsoveket mélyített a fúrt lyukakba, hogy biztosítsa azokat a bedőlés vagy az egyes földrétegekben esetleg felbukkanó víz bebatolása ellen és ez a mód ma is általában használatos.

De lássuk bát, hogy is kutatnak petroleum után.

A mikor valami alkalmas helyet kiválasztottak a fúrásra, magas fatornyot építenek föléje, amelynek csomakúla formájú teste erős fagerendákon nyugszik. A fúrótorony egyik oldalán hatalmas oszlop áll, a melyen egy bimba fekszik keresztbe. Ezt a bimbát az egyik végén egy gözgép mozgatja fel-alá, míg másik vége ugyanakkor, a gyerekek középtűt alátámasztott limbiló-deszkájához hasonlóan, ellenkező irányú mozgást végez. A gerendának másik végéhez erősítik azt a rudat, a mely a fúrószerszámmal áll összeköttetésben és következésképp ez a szerszám is föl-alá mozog majd. Az amerikai kútúrásnál e szerszámot egy kötélben bocsájtják a kútba és e kötelet a mint a lyuk mélysége megnő, lassan-lassan hosszabbra eresztik, a mikor pedig a szerszámot élesítés vagy cserélés okából ki akarják emelni, akkor egy-kettőre felcsavarják.

A mikor elérik az olajtartalmú földréteget, egy torpedó bocsátanak a mély furatba, a melyet ütással robbantanak. Az explozió megremegteti a fúrólyuk mélyén fekvő falakat és kiszabadítja a petroleumot a földréteg myriadnyi kis tartányából. Néhány pillanattal a robbanás után megjelenik a fúrólyuk szájánál az olajseugár, a mely kavicsot és a robbantó anyag fémburkolatának maradékait veti felszínre.

Most már meg volna a várva-várt petroleum, de folyása csak akkor lesz állandó, ha gondoskodás történik arról, hogy az olajvezető réteg ne tömhesse el a kút fenekét. E célból egy, a fúrólyuk alsó nyílásának megfelelő átmérővel bíró lyukgátot alzattal bíró fenékesövet bocsátanak le az olajrétegre, a melyet tömítőanyaggal vesznek körül, hogy jól megfeküdjön a kútesőben. A cső körül fekvő földrétegben az elzárt olaj z nyomása felhajtja a fúrólyukba az olajat (mint a hogy a szódavíz felemelkedik ugyancsak gáznyomás folytán az üveg középtűt elhelyezett csövében) és ez a nyers olaj már most tisztán, kavics és egyéb szilárd alkatrészek nélkül kerül a kúton át a felszínre.

A Kaspi-tenger partján, a Kaukázus keleti végén fekszenek a legnagyobb kiterjedésű olajmezők. Közel 1200 négyzetögmérföldnyi területen a földet úgy átitatja a petroleum, mintha csak vízbe mártott sponge volna. Az olajréteg elnyúlik a tenger feneké alá és újból előtűnik a tulsó parton; újat gázbuborékok jelzik, a melyek néha akkora erővel törnek fel, hogy egy kisebb csónakot felboríthatnak, a felszínre ragadott olajat pedig a szél elhajtja Baku kikötőjébe, a hol ha egy égő gyufaszálal dobnánk a tengerbe, lángba borulna a Kaspi-tó, a meddig csak a szem ellát.

Az orosz olajmezőket minden vidéken sűrűn lepik el a fúró-tornyok, a melyek külső alakjukra alig különböznek amerikai társaiktól. Az orosz kútúró általában kötelet is, rudat is hasznal fúrásainál, de nagyobb előszeretettel viseltetik az utóbbi iránt. Minthogy a bakui olajrétegben nincs akkora nyomása a gáznak, mint Pennsylvania mezőin, a föld színe fölé emelkedő olajszőkőkút itt ritkább jelenség, mint Amerikában; de ha egyik-másik helyen mégis feltör az olajseugár, akkor bőségesen ontja a gyulékony folyadékot. Az orosz kőolaját rendszerint merítéssel hozzák felszínre, olyképen,

Razzia-képek. — 3. «A két taxli.» Notarin* tolonczházi alakok, a lákot a csavargó-humor keresztelt el taxliknak. — 4. «A zöld kocsi.» Ez a híres zöld kocsi, a mint az új napzporttal érkezik, a Mosonyi utcai tolonczház udvarára. — 5. «Sétán a tyúktotterezben.» A főváros gyűlölet* népe járkal itt: a nyíltkor korzóján. — 6. «Barlanglakósk.» A munkásnép legelőbb tanúján, a Budafoki-uton földbevált odúkban tengődik így ötezer ember, kik közt dúlhang a sokféle betettség.

hogy a merőt — egy 7—8 méter hosszú hengeres aczelcsövet — lebocsátják az olajrétegbe; a henger, a fene-
kén megnyíló szelepen át megtelik olajjal, a szelep
pedig, mikor ismét felemelik a merőt, lesüllyed ülésére,
lehetetlenné téve az olaj kifolyását. Kellő mennyiségű
olajat egy-egy merítésre azonban csak akkor kapunk,
ha a kút átmérője elég nagy és így elég bő szájú me-
rővel dolgoztatunk. Ezért az orosz fúrólukak aránylag
nagy átmérőjűek, a mi, tekintve azt, hogy a víz ellen
való védekezés céljából az egész lyukat ki kell cső-
vekkel rakni, igen költséges. A mint megkezdik a fú-
rást, a lyuk átmérőjének megfelelő, rendszerint 700—800
mm-es csövet szorítanak le a nyílásba és a cső leszori-
tásával egyidejűleg addig folytatják a fúrást, a míg az
ellenállás annyira megnövekszik, hogy vékonyabb cső-
vel látszik célszerűnek a folytatás. E kisebb átmérőjű
csövet lecsuszatják a kezdőcsővön és a fúrást folytatva
lesúlyesztik a földbe; aztán ismét kisebb átmérőjű kerül
sorra és ezt így folytatják, a míg csak elérik az olaj-
réteget. A fúrólukat kibérelő csövek valóságos telea-
kopot alkotnak, melynek azonban nyitva marad mind
a két végső nyílása. Alul rendszerint 200—300 mm.
átmérőjű csövekkel fejezik be a kutat.

Fúrás közben sok mindenféle akadályra ütközhetik a
mérnök, de a legkellemetlenebb, ha holmi aprónak látszó
bajok, mint a minő a kötél vagy fúrórúd szakadása,
akasztják meg a munkát, vagy a mi ugyancsak gyakori
baj, valami beleesik a fúrólukba és beleszorul a szer-
szám meg a csőfal közé. Ilyen esetekben akárhányszor
előfordult, hogy hónapokba telt, a míg szabaddá tudták
tenni a nyílást és vésőkkel, kanalas fúrókkal, vágókkal,
a legravaszabb formájú szerszámokkal sikerült csak ez
az igazán verejtékes munka. A mikor az Atlanti-óceán-
ban a hajóról leszakadt kábelt halászták ki a tenger fe-
nekéről, ez igazi gyerekjáték volt ahhoz a feladathoz
képest, a mely a fúrómester előtt áll, a mikor lenn,
fél kilométernyire a föld mélyében beleszakadt a fúró és
néki minden ügyességét össze kell szednie, hogy azt fel-
színre hozza.

KÉPEINKHEZ.

Razzia-képek.

A razzia éppen nem ismeretlen olvasóink előtt, mert
az utóbbi években az ország egyes vidékein többször tar-
tott razziát a csendőrség is.

Az eredmény azonban a csendőrség és a budapesti
rendőrség razziái között nagyon különböző. Mert míg az
előbbieket óriási nagy területen, a területhez mérten ren-
desen kevés csendőrrel működve, ritkán járnak valame-
lyes eredménnyel, addig a budapesti rendőrség razziája
rövidesen „jó” eredménnyel jár.

A rendőrség ugyanis már régen ismeri és nyilvántartja
az úgynevezett tömeglakásokat, a melyeknek bérleti maguk
is tag lelkiismeretű egyének, és hogy az uzsoraszerű ma-
gas lakbért kiizzadhasák, magukhoz hasonló férfi és női
alakoknak tucatszámra adnak szállást, úgy, hogy egy
egyszobás-konyhás lakásban 18—20 személy, férfiak, nők
és gyermekek egymásra halmozva, huzódik meg éjszakára.
Az ilyen lakásokból mindig akad horogra néhány alak,
a kik vagy munkanélküli csavargók, vagy a fővárosból
kitiltott büntetettek és régi ismerősei a rendőrségnek;
sőt nagyon sok esetben egyes hosszasabban keresett büntet-
ettek is ilyen tömeglakásokban kerülnek kézre.

Hasonló eredménnyel jár a külvárosi piszkos lebu-
jok

és pálinkamérések meglepése és átnézése is. Az előbb em-
litett tömeglakások lakóinál még egy fokkal alantabb
álló teljezen elzüllött, részeges egyének, ruhátlan, kiéhe-
zett, toprongyos alakok találhatók itt, a kik az alkohol-
nak hosszú idő óta tartó s folytonosan nagymérvű fo-
gysztása folytán — ugyszólván — állandóan delirium-
ban vannak s ha másként a közbiztonságra nem is ve-
szélyesnek, mert ilyenek is akadnak köztük, de elázott
állapotukban rendszeren közszemérmert sértő módon visel-
kednek és hajléktalanok is lévén, a lebu-
jok és pálinka-
mérések bezárása után, más hajlék hiányában, a külvá-
rosi üres telkeken vagy a budai hegység egyes félreeső
barlangjaiban huzzák meg magukat éjszakára, vagy pe-
dig többen társulva betöréseket, lopásokat követnek el,
de nem riadnak vissza az azon a vidéken éjjel hazatérők
kirablásától sem.

Minden egyes razzia esetén csoportosan kerülnek a
rendőrségre ezek a jelen számunkban közölt képeken be-
mutatott züllött, toprongyos alakok, férfiak, nők, gyer-
mekek vegyesen, a kiket a másnapi „rapporton” szoká-
saiknak, viselkedésüknek, foglalkozásaiknak és multjuk-
nak megfelelően osztályozva vagy a rendőrségi fogdába
helyeznek el egy pár napra, vagy pedig megfelelő büntet-
és után eltoloncsolnak. Számuk azonban sohse fogy,
mert ha pusztulnak is el közülök, produkál helyettük a
nyomor és züllés másokat.

A jelen számunkban bemutatott képek a Tábori Kornél
és Székely Vladimir Razzia című darabjából valók, a
mely november hó 7-én került színre először az Uránia-
színházban.

HIREK.

Néhány szó „A rendőr-kutya” című cikkhez. Sza-
mosfalvi Panajott Sándor ny. altábornagy ur Ő Nagy-
méltósága szerkesztőségünkhez intézett levelében a la-
punk 46. számában „n” jelzéssel „A rendőr-kutya” cím
alatt megjelent fejtegetésekre volt szives válaszolni. Az
Ő Nagyméltósága által betekintésre rendelkezésünkre
bocsátott „Polizeihund” értesítése szerint igenis van egy
biztosító részvénytársaság (a Nationale), a melynél min-
den rendőreb-tulajdonos nagyon csekély összegért a tör-
vényes kártérítési kötelezettség ellen — mely a rendőreb
tartásából ered, — védekezhetik. Az említett társaság
egy személy baleseténél 30,000 K összegig, több személy
baleseténél pedig 100,000 K összegig nyújt teljes kár-
pótlást. E szerint a cikkíró erre vonatkozó — egyéb-
ként igen életrevaló — összes ajánlataival megkésétt.
De megkésétt cikkíró a Havranek János hadnagynak
tett ajánlatával is, mert az altábornagy ur Ő Nagy-
méltósága Havranek hadnagynak azt az ajánlatot tette,
hogy az általa lefordított Most-féle vezérfonal tiszta
jövedelmének egy részéből egy him és nőstény német
jubászkutyát vásárol s azokat továbbtenyésztés céljából,
Havranek hadnagynak rendelkezésére bocsátja. Ez
lenne az alapja egy annakidején létesítendő tenyész-
állomásnak. Ő Nagyméltósága ez év október havában
Németországban jártakor személyes tapasztalatokat szer-
zett arról, hogy mily kiterjedt mérvben használják ott
a rendőr-kutyákat a csendőrségnél, rendőrségnél, a ham-
burgi és brémai vámőröknél, csakúgy mint a berlini
boltőröknél.

Adományok. A kispesti örs parancsnoka, Huszár Jó-
zsef cz. őrmester, valamint az örs legénysége október
14-én, a csendőrségi internátus javára, működvelő elő-
adással egybekötött zártkörű táncmulatságot rendezett.
A Kispeszt és környéke intelligenciájának részvétele

mellett kitünően sikerült mulatság a jótékony célra 500 koronát jövedelmezett. — A dávodi őrserlegénysége, a „Ferencz-csatorna érdekelték halászati társulatának igazgatósága» által az őrserlegénységi kihágáson tetten ért egyének feljelentéséért jutalmul kiutalt, illetve felajánlott 17 K 80 fillért a csendőrségi internátus javára adományozta. Ezen újabb adományokkal az internátus alapvagyona 25,302 K 71 fillérre emelkedett.

Igazságügyi kezelői tanfolyamok. Lapunk 44. számában „Igazságügyi kezelői tanfolyamok szervezése» czim alatt megjelent közleményünkkel kapcsolatosan közöljük olvasóinkkal, hogy a folyó évi 126,367/20—a. számú honvédelmi miniszteri rendelet szerint az 1912. évben igazságügyi kezelői tanfolyamok a következő kir. ítélőtábláknál fognak felállítani és pedig: a budapestinél, márczius 15-től április 30-ig; a győri és nagyváradinál, április 1-től május 15-ig; a kassainál, május 1-től június 15-ig; a marosvásárhelyi és szegedinél, május 16-tól június 30-ig; a budapesti és kolozsvárinál, szeptember 1-től október 15-ig; a debreczeninél, szeptember 15-től október 31-ig; a pozsonyi és temesvárinál, október 16-tól november 30-ig és a pécsinél, november 1-től december 15-ig terjedő időben. A szolgálatuk 12. évében álló altiszteknek a hat havi előkészítő (próba) szolgálatra oly időben kell jelentkezniök, hogy annak időtartamába a kezelői tanfolyam és kezelői vizsga is beszámítható legyen.

Orvtámadás. Polgár Ferencz kisterenyei őrserlegénységi csendőrt, november 14-én Kisterenyén a postáról hazatérőben, Szomszéd Antal Pál kisterenyei lakos, lesből orozva megtámadta és bal felsőkarját késsel keresztüliszurta. Polgár csendőr kardot rántva, támadóját fején és bal karon vágva, súlyosan megsebesítette. A szintén súlyos sérülést szenvedett csendőr a pásztói közpórházba szállítottatott.

Kérelmek. Az alsópogonyi őrserlegénységi kérés a felsőmagyarországi hadgyakorlatokon résztvevő Drenyovszki Ádám őrserlegénységi és Faur Ézsaiás cz. őrserlegénységi vezetőket, hogy állomáshelyeiket igen fontos okból az őrserlegénységi közölkés. — Nyegrucz János és Krisián János, Nyárádszeredán állomásozó csendőrök kéri a velük 1909 február 6-án Kolozsváron felszerelt és 1909 aug. 28-án velük együtt vizsgázott Grélus Demeter és Trip Partinije csendőröket, hogy czimüket velük tudassák. — Héry László, a hontmegyei Szentantalon állomásozó csendőr cz. őrserlegénységi vezető kéri az 1910. évben az enyiczkei őrserlegénységi szolgálat Veres Antal cz. őrserlegénységi vezetőt, hogy czimét vele tudassa.

KÜLÖNFÉLÉK.

Szeszfogyasztás Norvégiában. A szesz fogyasztása félszázad előtt rendkívül nagy pusztításokat tett a skandináv országokban és különösen Norvégiában. Midőn ez az ország a dán uralom alól felszabadult — 1814-ben — a szeszgyártás joga, mely addig állami monopólium volt, áthármlott a polgárságra; ezer meg ezer kis üstben főzték ezt a mérget s mindenki iparkodott elfogyasztani a saját természetét. A merész halászok és hajósok, kik életveszedelmek és az elemek ellen való küzdelmek között szeresték meg a családfőntartásra szükséges keresetüket, mielőtt hazatértek volna, alkohollá változtatták át azt, a miből a családnak meg kellett

„Az alkohollal áldozata.» Ilyen alakot tucatostul szöndnek össze a pálinka-kereskedésekben razzák alkalmával. A nyomor és ennek népszerű orvosa: az alkohollal züllesztett fogház- és tébolydatöltelékük őket.

„A javíthatatlan.» Pesti csavargó-típus. Nines dolgozhat Pesten: valóságos dologkerülőre nevelik így az energiátlan elemeket; a tolonczházban kosztot-kváltélyt kapnak, de munkára fogni nem szabad őket.

volna élnie; s a kiket vihar, hullám, zord éghajlat csak edzeni tudott és nem letörni, azokat nyomorékká tette a pálinkás üzletek romlott levegője és mérges itala. Férfiak és asszonyok, kik tanyáikról vasárnaponként templomba parkodtak, ittasan és kábultan jártak az utakon, vagy az útszélen heverték. A skandináv nép egész társadalmát átjárta az a tudat, hogy az egész nemzetet végveszedelem fenyegeti. Törvényes tilalmak nem sokat használtak, míg csak meg nem indult az egész társadalomnak minden tényezője, hogy ennek a nemzetölő pestisnek utjába korlátokat emeljen. S ez a munka egy félszázad alatt bámulatos eredményt ért el. Míg azelőtt évente 32—35 liter szeszfogyasztás esett egy lakosra, addig most egyévi átlag Norvégiában két liter s ebből is jó részt az idegen utazók fogyasztanak el. Igen sokat tettek e tekintetben a mértékletességi egyesületek; ezek eredményezték azt, hogy ma Norvégiában lakosságának tiz százaléka abstinens, mint ott mondják: totalista, azaz semmiféle szeszest italt nem iszik.

Mennyibe került Amerika fölfedezése. Egy spanyol lap a palosi Pinzon tengerhajósági társaságnak 1492-ből való üzletkönyveit ismerteti, a melyekben pontos adatok vannak arra nézve, hogy mennyibe került Columbus felfedező expedíciója? Eszerint Columbus 1600 peseta évi fizetést kapott, két alkaptánya pedig egyen-

BUTOR

készpénzért v. részletfizetésre legjutányosabb áron
EHRENTREU ÉS FUCHS TESTVÉREKNÉL
 BUDAPEST, VI., TERÉZ-KÖRÜT 8. SZ.

BUTOR

13 Képes árjegyzék ingyen. :: Telefon 88—59.

kint 900 pesetát. A hajók legénysége fejenként és havonként 50 reált kapott. A három hajó felezőrése 14.000 pesetába került. A hajószemélyzet élelmezése fejenként és havonként 6 pesetát tett ki. A két hajókapitány és az összes matrózok fizetését, különben Columbus az 1492. augusztustól 1493. márcziusig tartó úton a sajátjából fizette és ezért visszatérésekor 22.000 pesetát törítettek meg neki. Az összes költségek együttvéve így körülbelül 36.000 pesetára rugtak, a mi mintegy 30,240 koronának felel meg.

A japánok mint föltalálók. Elenk figyelemmel kísérik világszerte a fűrge japánok rohamos fejlődését az ipar és kereskedelem terén, mert bizonyos, hogy ma-holnap a termelés minden terén erős versenytársak lesznek. Különösen Amerika fél ettől a versenytől. Az amerikai szaklapok részletesen foglalkoznak Japánország szabadalmi törvényeivel s a különböző találmányokkal, melyek számának csodás emelkedése egészen új oldalról mutatja be a japánok életrealóságát. Tudvalevő, hogy a japán császárság az ipari jogok védelmét 1909. évi törvényeiben új, a fejlett ipari követelményeknek megfelelő alapokra fektette. Ezek a törvények nem tesznek különbséget a belföldi és a külföldi állampolgár közt akkor, ha a külföldi a nemzetközi Unió kötelékébe tartozó államnak valamelyikének honosa, vagy ez államok valamelyikében üzleti telepe vagy lakóhelye van. A megadott szabadalom oltalma 15 évre terjed, a mely határidő adotti esetben 3-10 évvel meghosszabbítható. Az ipari mintának az oltalmát 10, a használati mintáét pedig három évben állapítja meg a törvény, a mely határidők megokolt esetben három évvel meghosszabbíthatók. A védőjegyek az oltalmát husz évben szabja meg a törvény, egyben pedig azt a jogot biztosítja a tulajdonosnak, hogy védőjegyének oltalmát további husz husz évre meghosszabbíthatja. Hogy a japán iparjogvédelmi ügy fejlődéséről és a japán szabadalmi hivatal ügyforgalmáról tiszta képet nyújthassunk, a következő számokra kell utalnunk: Az 1909. évben a szabadalmi bejelentések száma 6031-re rugott, holott ez a szám 1899-ben még csak 1915-öt tett ki. A külföldiek 775, 1899-ben pedig 223 bejelentést nyújtottak be. Míg 1899-ben 397, addig 1909-ben 1963 találmányra adtak szabadalmat, a mely számokban a külföldiek 99, illetve 538 szabadalommal vannak képviselve. Ipari mintát 1899-ben 342, 1909-ben pedig 1665 jelentettek be oltalmazás végett, ezek közül azonban 1899-ben csak 139, 1909-ben pedig 519 ipari minta került lajstromozás alá. Föltűnő jelenség, hogy míg 1899-ben tíz, addig 1909-ben csak egy külföldi mintát helyeztek védelem alá. A használati minták rohamos emelkedést mutatnak, a mennyiben 1905-ben a midon Japánország a használati minták oltalmát első ízben szabályozta, 2011 (ezek közül egy külföldi) mintát jelentettek be oltalmazás végett, 1909-ben pedig már 13.932 mintát (ezek közül tízenöt külföldi). A bejelentett használati mintákból azonban 1905-ben csak 985 (ezek közül egy külföldi), 1909-ben pedig csupán 4489 (ezek közül kilencz külföldi) mintára engedélyeztek törvényes oltalmat. Míg végül 1899-ben összesen csupán 2337 (ezek közül 344 külföldi) védőjegyet jelentettek be, addig a védőjegybejelentések száma 733 külföldi védőjegybejelentések be- számításával 1909-ben már 6831-re rugott. És míg a valóban belajstromozott védőjegyek száma 1899-ben 1942 tett ki (ezek közül 261 külföldi védőjegy), addig 1909-ben 3663 belföldi és 711 külföldi, vagyis összesen 4374 védőjegyet lajstromoztak be.

Tripoliszról. Egy angol újságíró, a ki bejárta Tripolisz partvidékét, érdekes cikkben számol be arról, hogy mi az értéke ennek az országnak ipar és kereskedelem tekintetében.

Utazását azzal kezdi, hogy Tripolisz nem más, mint pusztasivatag, mely árván nyulik végig Afrika északi peremén. Oázis csak itt-ott akad a száraz, tikkadt területen és itt épültek föl a városok és falvak. Az ország belső részének lakossága leginkább nomád, rendes városi lakossága csupán Tripolisznak van, mely a sivatag szélén mogorván nyulik a tengerbe. Régebben sokkal nagyobb fontosságú hely volt, mint manapság, mert végállomása volt a karavánoknak, melyek a Szaharát át Európa kereskedelmét a néger tartományokkal és a Kongo-állammal bonyolították le. De ezek a vidékek ma már más, megfelelőbb irányban szállítják az árut s így Tripolisz forgalma erősen megcsappant. A régi eleven életnek ma már csak az árnyeka van meg a város falai közt, s ámbár ma is indul még innen egy-két karaván, ezek jövedelme nem áll arányban a fáradsággal és veszedelemmel, mely útjukban kíséri. A vásártéren és az utcákon, a merre a szem lát, mindenütt homok, a melyben alig lehet járni. Ez a homok-tenger azonban valóságos áldás Tripoliszra nézve. A város egészségügye nagyon kezdetleges stádiumban van, sokszor évszámra nem esik az eső, s így a homok föl-szívóképessége valóságos retortája a nagy piszokban bőven termő bacillusoknak.

Tripolisz európai származású lakossága oly csekély, hogy alig jöhet számba, utasó pedig csak hébe-korba fordul meg benne. Vasút hiányában ugyanis az európai közlekedés az olasz gőzöcsökre van utalva, a melyek nem a legkényelmesebbek. Ez a magyarázata annak, hogy Tripolisz sokkal inkább megőrizte arabs jellegét, mint a többi észak-afrikai város. Az európai utas Kairóban és Tuniszban el van ragadtatva a bennszülöttek bazáraitól és drága pénzen vásárol össze mindenféle haszontalan- ságot, melyről azt hiszi, hogy hamisítatlan arabs portéka. Járnak csak végig Tripolisz árúházait, hamarosan meggyőződhetnek, hogy mennyire csulódtak. Itt van csak igazi arabs élet, a souk-o nak nevezett árúházak környékén, itt látható csak a hamisítatlan arabs típus, a melyet az európai ember az Üzeregy éjszaka regéiből ismer. Itt még láthatunk az ótvosoknál olyan lámpást, a melyről elhiszük, hogy valamikor Aladin találdóná- ban volt s találkozhatunk olyan fátyolos hölgyekkel, a kik eszünkbe juttatják a kalandos hercegnőt, a ki egy esinos ifjú kereskedővel szökött meg.

Szép-e ezek a fátyolos tripoliszi hölgyek, vagy csunya- nyak, azért takar rajtuk a fátyol, titok marad a kíváncsi férfitekintet előtt. Csak sejtj, hogy sok szépség lehet köztük. A férfiak ugyanis csaknem mind nagyon szepek és arányos testalkatúak.

De pusztán az, hogy a festői viseletben járó hamisítatlan arabs faj olasz alattvaló legyen, csekély jutalom a nagy fáradsággal és költséggel járó okkupációért. Az igaz, hogy Törökország eddig mindössze annyit tett Tripoliszért, hogy egy hatalmas erődöt építtetett oda a tenger felől, az ország és a főváros azonban alig fejlődött valamit uralma alatt. Az ország termékeny földje kevés és oly kis területre szorítkozik, hogy a földmivelés- től csekély eredmény várható. Hogy a bányászatnak nyil- lik-e valami tere, eddig még nincs felfedezve. Lakossága sokkal szegényebb, semhogy azt lehetne remélni, hogy az olasz ipar termékeinek értékes piacot lehetne teremteni.

Szerkesztői üzenetek.

Laura. A nyugdíj a férjét illeti meg, abból csak a 600 koronát meghaladó rész volna csak befoglalható a házastársat megillető tartásdíj fejében. Leghelyesebb volna, ha kibekülnék s békése megogyeznének.

1884. Ertesztésünk szerint aligha, az csak az eseten történhet meg, ha olyan nem lény, ki tanfolyamot végzett volna. Az egyik f. évi december 10-én, a másik jövő év március 20-án fogja kezletét venni.

Sz. J. Az erdőéri szakvizsga anyagát a Baló Albert-féle «Erdő» című könyv tartalmazza, mely az «Országos Erdészeti Egyesület» titkárságánál (Budapest, V., Alkotmány-utca 6. sz.) szerzhető meg.

Dráva. 1. Van. 2. Minthogy Horvát-Szlavonország nem tekinthető külföldnek, a szakokb értekezésben vett Magyarország és Horvát-Szlavonország között a büntetések minden diplomáciai eljárás nélkül egyszerűen átkisértek. 3. Igen.

1888. Kiballgatáson most is kérheti. 2. Közlelbbi adatok hiányában minden kételet kizáró feleletet adni nem tudunk. Általános vélemény szerint nem az. 3. A feladottkérdést «Referátus» vallás, hogy történik «helyesen» nem értjük, írja meg világosan, hogy mit akar megtudni. 4. A nyugdíjba nem számít be. A beszámítást nyugdíjaztatás után felségfolyamodványban lehet kérni. 5. Egyelőre ily tanfolyam a jövőben nem lesz felállítva.

100. 1. Szolgálati ügy. 2. Az 1901. évi 64573. számú belügyminiszteri rendelet 8. §-a szerint nem engedélyezhető szeronesejétek: báb (hordozható), tekobáb, golyó, szües golyó, baba, szües baba, monaco, mariandli, birbies, szin, számozott szin és olhoz hasonló játékok. Az illeto rendörkapitány tehát azt nem engedélyezheti. Az 1903. évi 88257. számú belügyminiszteri rendelet szerint ellenben a «szelidobás» (ker- vagy karikadobás) engedélyezhető. 3. Azon szállók, rokonok, gyámok vagy áldugyólok, kiknek gondjára bizott 12 évesnél fiatalabb gyermekek a vasuti sínekre követ raknak, a vasuti útjárók korlátait felnyitják vagy betesznek, a vasuti jelzőket megfordítva állítják, vonatokat követ dobálják és általában hasonló cselekményekkel a vasuti közlekedés biztonságát veszélyeztetik az 1887. évi 51201. számú belügyminiszteri rendelet szerint a kello felügyelet elmulasztásával kihágást követnek el. Ezen kihágás a közegészség és testi épség elleni kihágások közé sorol.

HIVATALOS RÉSZ.

Örsfelállítás.

A m. kir. VII. számú esendörkerület csikszeredai szárnyának területén Hágótoalja-telepen, 1911 november 6-án egy öt főből álló örs állítottatott fel.

SZEMÉLYI ÜGYEK.

Előléptetett:

Az 5 évi esendörsegi szolgálat betöltése után:

1911 november 1-ével:

a m. kir. I. számú esendörkerület állományában:

Petrohus András, Pásztor Sámuel, Megyeri János, Kálmán Lajos, Antal Imre, V. Mihály István, Szekeres Ferencz, Konceag Mihály, Szücs Aurél, Szász Károly, Balázs Vincze, Pap Sándor, Kovács Jakab, Lovas Albert, Inceze Miklós, Kakován Adorján és Mara Mózes esendörök; továbbá

ugyanazon nappal:

a m. kir. VI. számú esendörkerület állományában:

Tóth György esendör; végül

1911 november 6-ával:

a m. kir. VIII. számú esendörkerület állományában:

Bíró Antal, Garabuezi József, Burle János és Szücs János esendörök, esendör az örsvezetőkké.

Katonai szolgálati jel:

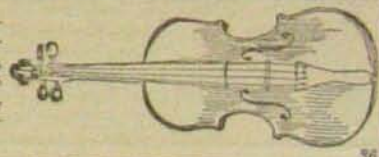
A I. osztályu legénységi katonai szolgálati jellel ellátottatott:

a m. kir. I. számú esendörkerület állományában:

Kösa András, Tövissi György és Grósz Gusztáv járásozrmesterek, 1911 október 26-án;

Villamos és gőzerőre berendezett gyár távolról nem képes olesón linom és jó hangszert szállítani, mint **REMENYI MIHÁLY**, a Ludovika Akadémia házi hangszerkészítője. Azért ne vásároljon semmiféle hangszert, legyen az hegedű, gordonka, ezimbalom, harmonium, harmonika, fa-, rézfuvó-hangszer, hár, stb., míg **Remenyi** legújabb képes árjegyzékét el nem olvasta, mely ingyen és bérmentve küldetik **Budapestről, Király-u. 58.** Kölön költségetes díjtalanul. Kivül a világ minden részébe nagyban és kicsinyben. Az összes hangszerek javítása szakszerűen és olesón. — Minden hangszerről külön-külön árjegyzék kéréndő

36

MOSKOVITS

anatomiai czipő- és csizmagyár részv.-társ.

M. kir. csendörsegi, boszniai csendörsegi, cs. és kir. közöshadsereg szerződ. szállítói

Budapest, Rákóczi-út 6. sz.

Nagyvárad

Ajánlja elsőrendű chevro- és boxbörből készített különlegességeinek szerződéses árban, részletfizetési kedvezmény mellett szállítását. " " "

Kivánatra árjegyzéket bérmentve küldünk

MEGELÖZÖTT!
MOSKOVITS
ANATOMIAI
CZIPÖGYÁR RT.
NAGYVÁRAD
BUDAPEST
RÁKÓCZI-ÚT 6.

a m. kir. VI. számú csendőrkerület állományában:
Rozmann István cz. őrmester, 1911 november 2-án.
A II. osztályu legénységi katonai szolgálati jellel el-
látott:

a m. kir. I. számú csendőrkerület állományában:
Rákosi Gyerkő Zsigmond cz. őrmester, 1911 október
25-én;

a m. kir. VI. számú csendőrkerület állományában:
Marosi Gyula cz. őrmester, 1911 november 2-án,
Horváth Bertalan őrsvezető, 1911 november 7-én, Németh
János IV. cz. őrmester, 1911 november 8-án, Kátai
István őrsvezető és Hegedüs János II. cz. őrsvezető,
1911 november 9-én. Horváth Ferencz X. cz. őrmester,
1911 november 11-én, Hatvani János és Balogh Antal
cz. őrmesterek, 1911 november 12-én, Meszes József és
Kovács Pál cz. őrmester, 1911 november 17-én és Me-
gyesi János cz. őrmester, 1911 november 27-én.

Járőrvezetői jelvényeivel elláttattak:

A m. kir. VIII. számú csendőrkerület állományában:
Z. Fekete János, Petők Sándor, Szabó Miklós, Barna
Imre, Bíró Ferencz Sándor, Stefánovics András, Balogh
Gyula, Izella István, Roósz András, Debreczeni Lajos,
Gombos Lajos, Szikszai Lajos, Bekő László, Solymos
József, Zaba Miron, Csik János, Ács József, Papp József
és Csordás Béla csendőrök.

Lovaglási jutalomdíj.

A m. kir. VIII. számú csendőrkerület állományában:
Sz. Szabó Gergely és Radeczki Pál csendőrök 3—3
drb., Kis Vilmos és Kerekes István csendőr cz. őrsveze-
tők pedig 1—1 drb. 10—10 koronás aranyból álló lovag-
lási jutalomdíjban részesítették.

Házasságra léptek:

A m. kir. I. számú csendőrkerület állományában:
Doba Mihály cz. őrmester, Kerekes Mariskával, 1911
október 29-én, Szilágycsehen.

Pestyán István őrsvezető, Karsai Idával, 1911 október
23-án, Vizaknán.

Szilágyi István cz. őrsvezető. Kis Ilonával, 1911 jun.
11-én, Kolozsváron.

A m. kir. VI. számú csendőrkerület állományában:
Béda Benjamin cz. őrsvezető, Varga Juliannával, 1911
október 10-én, Böleskén.

A m. kir. VIII. számú csendőrkerület állományában:
Papp János cz. őrmester, Badár Juliannával, 1911
október 22-én, Gádoroson.

Iok Lajos cz. őrsvezető, Krizsán Annával, 1911 okt.
14-én, Székelyhidon.

Zádori János őrsvezető, Dézsi Paulinával, 1911 okt.
9-én, Királydarócson.

Marosi Sándor cz. őrmester, Gerőcz Rozáliával, 1911
október 22-én, Kisperegén.

ÓRÁK, ÉKSZEREK

ezüstművek, china-ezüst dísz tárgyak

kizárólag legfinomabb minősé-
ségben gyártáron bevezetettek.

Legjobb angol rendszerű

részletfizetési
módzatok mellett is.

REICH MÓR és FIA
ékszerkészítők és órásk
SZEGED 19.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

FIGYELMEZTETÉS!

Ne legyen addig grammofont, enfont,
hanglemezt vagy bármily más hangszert, amíg

REICH ALADÁR műhangszer
készítő
BUDAPEST, VIII/6. NÉPSZÍNHÁZ-UTCZA 27. szám.

Csendőröknek 5% engedmény!

képes árjegyzékét el nem kéri,
amely ingyen lesz küldve.

**Grammofon 22 K, eufon 35 K,
hanglemezek 2-40 korona.**

VÁRNAY és FIA = BUDAPEST, =

VI., Liszt Ferencz-tér 9.

könyvnyomda, könyv-, papír- és írószer-kereskedés, a magyar kir.
— csendőrségi hivatalos nyomtatványok legnagyobb raktára. —

...: Könyvek, levélpapírok, imakönyvek és írószerek dus válaszlékban. ...

"
Orjáratilapok beszerzése 1912. évi január hó 10-ig.